

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΑΙΟ ΤΟΝ ΚΑΝΑΔΑΝ

Η ΟΥΤΑΡΑ

όσο συχνά μιλούμε για τους εχθρούς μας και δὲν συλλογιζόμεθα πόσους φίλους ἔχομε στὸν κόσμον, πού δὲν γνωρίζομε, καὶ τὸ συχνότερο, δὲν προσπαθοῦμε νὰ τοὺς γνωρίσωμε.

Ἐάν μοῦ ἔλεγαν: «Ὁ Καναδᾶς εἶναι γεμάτος φίλους γιὰ τὴν Ἑλλάδα», δὲν θὰ τὸ πίστευα. Θὰ νόμιζα ὅτι ἡ φήμη τοῦ Καναδοῦ Ὀλυμπιονίκου Μαραθωνοδρόμου Shering ὑφίσταται ἀκόμη σὲ μερικοὺς κύκλους, ἢ ὅτι ἡ μελέτη τῆς κλασικῆς Ἑλλάδος προσελκύει ἀκόμη λίγη συμπάθεια γιὰ μᾶς τοὺς μικροὺς ἀπογόνους ἐνὸς μεγάλου παρελθόντος.

Πῆγα ὅμως στὸν Καναδᾶ καὶ ἤυρα τόσους φίλους στὸ μακρινὸ αὐτὸ σημεῖο τοῦ κόσμου, φίλους γιὰ τὴν πατρίδα μας, φίλους γιὰ τὶς κακὲς καὶ καλὲς ὥρες τῆς ἱστορίας μας, γιὰ τοὺς πόθους, τὰ ὄνειρά μας, τὶς στενοχωρίες μας καὶ τὶς ὀλίγες περαστικὲς εὐτυχίες μας. Ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ Προθυπουργοῦ Mackenzie King ἕως τοῦ τελευταίου ἐργάτου τῆς μεγάλης βρετανικῆς ἀποικίας δὲν ἄκουσα παρὰ λόγια θεορά, λόγια ἀγάπης γιὰ τὴν μικρὰν Ἑλλάδα, κοιτίδα τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ!

*
* *

Ὁ Καναδᾶς μὲ τὰ 9.659.400 τετραγωνικά του χιλιόμετρα,

ἔχει ἑννέα ἑκατομύρια κατοίκους καὶ ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον, ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ ἕως τὰς ἀκτὰς τοῦ Εἰρηνικοῦ, καὶ ἀπὸ τὰ σύνορα τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν ἕως τὴν Ἀλάσκα καὶ τὸ παγωμένον ἀρχιπέλαγος ἔχει θαυμασίας οὐγκοινωνίας.

Πολλὰ ἐγράφησαν καὶ ἐλέχθησαν περὶ τοῦ πλούτου τοῦ Καναδᾶ, τῶν φυσικῶν καλλοιῶν του, τῆς φυσικῆς καὶ τεχνικῆς παραγωγῆς του· ἀλλ' ἓνας ἄνθρωπος ἐχαρακτήρησε καλὰ τὸν τόπον αὐτόν, ὁ Lloyd George. «Ἡ χώρα σας, εἶπεν εἰς τοὺς Καναδοὺς, εἶναι ἓνας ἐκτεταμένος παράδεισος μὲ θησαυροὺς, καὶ μόλις εἶσθε στὸ κατώφλι τοῦ πλούτου· ἀλλὰ τὸ στᾶρι σας, τὰ ζῶα σας, ὁ χρυσὸς σας δὲν εἶναι τίποτε ἔμπρὸς στὴν εὐγενικὰ ὄρατα πού προετοιμίζετε».

Πράγματι, τὸ μᾶλλον ἀξιοθαύμαστο στὸν Καναδᾶ, εἶναι οἱ ἄνθρωποι του· ἤθεμοι, πῦᾶοι, ἐργατικοὶ παρῆγοντες ἐνὸς νέου πολιτισμοῦ μὲ βάσιν ὅλας τὰς ἀρετὰς τῆς ἀγγλοσαξονικῆς φυλῆς καὶ χωρὶς τὰς ἀτροφικὰς ἕξεις τοῦ παλαιοῦ κόσμου.

Ἀπὸ τὰς διαφόρους πόλεις τοῦ Καναδᾶ, πού εἶδα καὶ μ' ἐφιλοξένησαν τόσο λαμπρὰ, θὰ περιορισθῶ στὴν Ὀττάβα, πρωτεύουσα καὶ μεγαλόπολι. Καθὼς τὴν εἶδα, μοῦ φάνηκε παραμυθένια πόλις ἢ μᾶλλον ζωντανὴ πραγματικότης τῶν ὄσων ὄνειρεύεται καὶ ζητεῖ σήμερον ἓνας πολιτισμένος ἄνθρωπος διὰ νὰ ζήσῃ, νὰ δράσῃ καὶ νὰ θεμελιώσῃ κάτι διὰ τὰ παιδιὰ του.

Μόλις ἐξῆλθα ἀπὸ τὸν ὑπόγειο δρόμο τοῦ σταθμοῦ καὶ βγήκα στὸν ἐξώστη τοῦ Chateau Laurier, τὰ μάτια μου ἀντίκρουσαν μιὰ πλατεῖα ἐλαφρῶς ὑψωμένην, μὲ κτίρια καλοκτισμένα πέτρινα, ὄχι κολλημένα τὸ ἐν ἐπάνω στὸ ἄλλο, ἀλλὰ χωριστά, μὲ ἀέρα καὶ χῶρο ἀναμεταξύ τους, μὲ δένδρα καὶ τετράγωνα χλόης.

Στὸ μέσον—θαῦμα ἀρχιτεκτονικῆς! ἡ Βουλὴ Γοτθικοῦ ὀρθοῦ μὲ τοὺς θόλους της καὶ τὸ στέμμα της ἐπὶ τοῦ ὀποίου κυματίζει ἡ σημαία τοῦ Καναδᾶ. Ἡ Βουλὴ, ἡ θέλησις καὶ ἡ σκέψις τοῦ λαοῦ, τόσο λαμπρὰ ἐκδηλωμένη σ' αὐτὸ τὸ μαρμάρινο κτίριο.

Ποιὸς ἠμπορεῖ νὰ τὸ κυττάξῃ χωρὶς νὰ αἰσθανθῇ σέβας καὶ θαυμασμό!

Ἐπιβλητικὸ καὶ περήφανο, τοποθετημένον στὴν καρδιά τῆς πόλεως, στὸ μέρος ἀκριβῶς, ἀπὸ τὸ ὁποῖον τὴν βλέπει ὀλόκληρη μὲ τὰ πάγκα της, τοὺς ποταμούς της, τοὺς καταρράκτας της, τὰς συνοικίας της, τὰ σχολεῖά της, τὰ ἐργατικά κέντρα της. Τὴν βλέπει ὡς ἐκεῖ πὺν τελειώνει καὶ ἀρχίζουν οἱ κυανοὶ λόφοι καὶ τὰ βουνά στὸν ἀνοικτὸν ὀρίζοντα.

Ἡ πόλις δὲ πάλιν βλέπει τὴ Βουλὴ της ἀπὸ παντοῦ καὶ ὁ κάθε πολίτης, σὲ κάθε στιγμή, ἠμπορεῖ μὲ καύχημα νὰ στρέψῃ τὰ μάτια καὶ νὰ σκεφθῇ: «Ἐκεῖ μέσα ἀγρυπνοῦν γιὰ καλὸ μου καὶ γιὰ καλὸ τοῦ γείτονός μου. Μπορῶ νὰ εἶμαι ἡσυχος. Ὑπάρχει συνείδησις ἐθνικὴ καὶ εὐθύνη».

Καὶ ἡ Βουλὴ τῶν Λόρδων στὸ Λονδῖνον εἶναι ἐπιβλητικὴ, αἰῶνων καλλιτέχνημα, πὺν κατοπτρίζεται στὸν Τάμεσι καὶ εἶδε νὰ περνοῦν, σὰν τὸ ἀδιάκοπο νερὸ του, καὶ τὰ πολιτικὰ γεγονότα τῆς χώρας καὶ τῆς Ἱστορίας. Ἄλλ' ἡ Βουλὴ τῶν Λόρδων μοιάζει σὰν ἐκκλησία, διατηρεῖ τὸν χαρακτῆρα τοῦ αἰῶνος πὺν τὴν ἔκτισε, ἔχει τὴν συντηρητικότητα τοῦ βρετανικοῦ νοῦ, τὰς παραδόσεις τῆς συνταγματικῆς μοναρχίας. Ἡ κόρη της, ἡ Βουλὴ τοῦ Καναδά, εἶναι παιδί τοῦ αἰῶνός μας· ἀπὸ τὸ θεμέλιο λίθο της, πὺν ἐτοποθετήθη τὸ 1860, ἕως τὸ τελευταῖο δέσιμο τοῦ τρούλλου, μὲ τὴ σημαία πὺν ἔστησαν τὸ 1867, εἶναι μία ᾠδὴ στὴν ἐλευθερία, σὴ συνταγματικὴ δημοκρατικὴ θέλησι τοῦ λαοῦ. Ἄλλὰ τί λαός; πιθαρχικός, σεβόμενος τοὺς νόμους του καὶ τηρῶν τὰς ἱεραρχίας του, ἀπὸ τὴ θεία ἱεραρχία τοῦ Θεοῦ ἕως τὴν ἱεραρχία τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἐργασίας.

*
**

Ἀποικία τῆς Ἀγγλίας, ὁ Καναδάς ἀρχίζει τὴν ἱστορία του ἀπὸ τὸ 1857 καὶ εἶναι ὁμοσπονδία ἐπαρχιῶν αὐτοδιοικουμένων. Ἐχει Βουλὴ τῶν Κοινοτήτων καὶ Γερουσία, ὁ δὲ διοικητὴς ἐκλέγεται ἀπὸ τὴν Μητρόπολιν Μεγάλῃν Βρετανίαν, ἀλλ' ὑποβάλλεται ἡ ἐκλογή του εἰς τὴν κρίσιν τῶν Καναδῶν. Κύριοι τῆς χώρας των οἱ Καναδοί, δὲν εἶναι

οἱ ὑποτελεῖς πού νομίζομεν τῆς Ἀγγλίας, δεσμοὶ ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ τὴν συνδέουν πρὸς αὐτὴν καθὼς μιὰ κόρη καλοαναθρεμμένη, καλοαποκαταστημένη σέβεται καὶ ἀγαπᾷ τὴ μητέρα πού δὲν παρέλειψε ποτὲ τὸ καθήκον της, καὶ μαζὶ μὲ ὅλα τὰ καλά, τῆς ἔδωκε τὴν ἐλευθερία της.

Πρὸ τριῶν αἰώνων ὁ Καναδᾶς, ἢ μᾶλλον μέρος αὐτοῦ, ἦτο τῶν Γάλλων, τῶν ὁποίων ἡ κατοχὴ ἀφῆκε τεκμήρια τὴν πολὺ ἐνδιαφέρουσαν καὶ γραφικὴν πόλιν τοῦ Quebec, τὸ Montreal καὶ πολλὰ χωριά ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἀλευτικά καὶ πάμπτωχα. Ἡ ὀμιλουμένη γλῶσσα τῶν καθολικῶν αὐτῶν περιφερειῶν εἶναι παλαιὰ γαλλικὴ καὶ ἡ διανοητικότης τῶν ἀνθρώπων πολὺ περίεργη, διότι καίτοι Καναδοὶ καὶ σύγχρονοι ἄνθρωποι, ζοῦν ὡς ὑπήκοοι τοῦ Λουδοβίκου 14^{ου}. Ὅτε κατὰ τὸν 17^{ον} αἰῶνα ὁ Chaucplaire ἀφίνων τὸ Montreal ἐπροχώρησε μὲ μερικὸν ἰθαγενεῖς Ἰνδοὺς πρὸς δυσμᾶς ἐλπίζων νὰ φθάσῃ εἰς παραλίαν, ἀπὸ τῆς ὁποίας νὰ εὔρη νέαν ὁδὸν πρὸς τὴν Κίναν, ἐσταμάτησεν εἰς τὴν Ὀττάβαν, ἡ ὁποία ἦτο τότε μικρότατον Ἰνδικὸν χωρίον, καὶ μόνον ἀπὸ τοῦ 1826 ἤρχισε νὰ λαμβάνῃ ὄψιν πόλεως, ὁπότε ὁ Colonel By, βρεττανός, ἔκαμε στρατιωτικὰ ἔργα, μὲ διοχέτευσιν τῶν ὑδάτων καὶ διώρυγα ἀπὸ Ὀττάβας μέχρι τῆς λίμνης Ὀντάριο 126 μιλίων μήκους. Τὰ ἔργα ταῦτα ἦσαν διὰ τὴν πόλιν ἀφρητηρία τῆς σημερινῆς της εὐημερίας καὶ διὰ τῆς διώρυγος αὐτῆς σήμερον ὁ κάτω μὲ τὸν ἄνω Καναδᾶ συγκοινωνοῦν. Δύο ποταμοὶ ἐπίσης περιβρέχουν τὴν Ὀττάβα, ὁ Rideau καὶ ὁ Gatineau, δίδοντες μεγίστην κινητήριον δύναμιν εἰς τὴν πόλιν.

*
* *

Ὅταν, μετὰ τὸ μικρὸν μοναχικὸν μου γῦρον πέριξ τοῦ Chateau Laurier, ἐπανηῦρα τὰς εὐγενεῖς ξεναγούς μου, ἐμβήκαμεν εἰς αὐτοκίνητα καὶ μοῦ ἔδειξαν τὰ γραφικώτερα καὶ πλέον ἐνδιαφέροντα τμήματα τῆς πόλεως. Ὁ πλοῦτος καὶ ἡ εὐημερία γίνονται καταληπτά ἀπὸ ὀλίγους ἀριθμούς. Φαντασθῆτε πόλιν 117.239 κατοίκων νὰ ἔχῃ 23 πάγκα, 31 νοσοκομεῖα, 64 δημόσια σχολεῖα μὲ 20.000 μαθητάς·

ἐκτὸς αὐτῶν κολλέγια, Ἰνστιτοῦτα, Πανεπιστήμιον, Ἀκαδημίαν μὲ τέλεια μουσεῖα φυσικῆς ἱστορίας, ἐπιστημονικὰ ἐργαστήρια κλπ.

Δημόσια κτήρια 110 μὲ προϋπολογισμόν τοῦ δημοσίου ταμείου 190.000.000 δολλαρίων. Κινητήριον δύναμιν μεταβιβάσιμον ἐξ ἀποστάσεως, ἐνὸς ἑκατομμυρίου ἴππων. Αἱ στατιστικαὶ τῶν Καναδῶν εἶναι ἐκπληκτικά. Ἐκπληκτικά ἐπίσης αἱ ἀκριβεῖς γνώσεις ὄλων τῶν κατοίκων περὶ τῶν παραμικρῶν λεπτομερειῶν τῆς χώρας των. «Ἐχομεν 26.000 σπίτια, μοῦ ἔλεγεν μία Ὅτταβαία κυρία στὸ αὐτοκίνητον, 100 ἐκκλησίας καὶ 82 φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα» καὶ ἔξακριβώνουσα τοὺς ἀριθμοὺς εἰς τὸ βιβλίον τῶν στατιστικῶν τοῦ Καναδά, τοὺς ἡῦρα σωστούς!

Δεικνύουν τὰ πλούτη των χωρὶς ἔπαρσιν, ὡς φυσικὴν συνέπειαν τῆς ἐργασίας των. Δὲν εἶναι νεόπλουτοι, ἀλλὰ νέοι ἄνθρωποι, ποὺ ἐκοπίασαν μεθοδικῶς καὶ βαθμηδὸν ἐπέτυχαν τὸ ποθούμενον.

Οὔτε λιμνάζοντα νερά, οὔτε κουνούπια, οὔτε πτωχικὰ συνοικίαι θεωριζόμενα ἀπὸ ἀσθενείας — παντοῦ ἀνανέωσις, καθαριότης, κίνησις. Ἡ φύσις δαμασμένη ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν κοινωνικὴ ἀγωγή του ποὺ τὸν κρατεῖ στὸν κύκλο τῆς εἰδικότητός του ὠφέλιμον παράγοντα τῆς κοινωνίας.

Μήπως δὲν εἶναι παραμυθένια γιὰ μᾶς τέτοια πόλις καὶ δὲν ἀξίζει νὰ τὴν σκεπτώμεθα καὶ νὰ τὴν ἔχομε παράδειγμα δι' ὅσα μᾶς φαίνονται ἀνθρωπίνως ἀκατόρθωτα;

Μὲ ἐγύριζε τὸ αὐτοκίνητο ἀπὸ πάρκα καταπράσινα σὲ μικροῦλες ὀλογάλαζες λίμνες, ἀπὸ δρόμους ἀπαλοὺς σὰν μετὰξι σὲ γέφυρες ἐλαφροριγμένες ἐπάνω σὲ παφλάζοντα νερά. Μὲ χαμηλὸ τόνο φωνῆς μοῦ ἐξηγοῦσαν αἱ κυραὶ ὅτι ἔβλεπα καὶ ὅταν τὰ χεῖλη των ἔπαυσαν νὰ μειδιοῦν, τὰ μάτια των μειδιοῦσαν ἀκόμη.

Τόσο γλυκὸ καὶ φωτεινὸ τὸ μειδίωμα αὐτὸ τῶν Καναδῶν, ὥστε βεβαίως ἔχει κάποια σχέσι μὲ τὸ περιβάλλον, ἐπίδρασις τῆς ἐξωτερικῆς φύσεως ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ κόσμου τῆς ψυχῆς.